

Daltonhandboek

Daltonschool Katwijk i.o.

Richtlijnen voor daltononderwijs op Daltonschool Katwijk i.o.

Schooljaar 2023-2024

Voorwoord

Voor u ligt het Daltonhandboek van Daltonschool Katwijk. Hierin staat beschreven hoe wij op school ons Daltononderwijs vormgeven, welke afspraken wij hanteren en welke doelstellingen we hebben geformuleerd. Wij vinden het belangrijk om bovenstaande punten te borgen, mede daarom hebben wij dit handboek opgesteld.

Aangezien een school altijd in beweging is en zal blijven, zal ook de inhoud van het Daltonhandboek zich blijven ontwikkelen met als doel de leerlingen kwalitatief goed en inspirerend onderwijs aan te bieden.

Het Daltonhandboek is in de eerste plaats geschreven voor de teamleden, ouders/verzorgers van de school en voor ouders/verzorgers die overwegen hun kind bij ons op school aan te melden.

In de tweede plaats is het plan ook geschreven voor onderwijsinstanties, zoals inspectie van het onderwijs, de Nederlandse Dalton Vereniging, bestuur en overige instanties die op de hoogte willen blijven van het onderwijs op Daltonschool Katwijk.

Wij hopen dat u na het lezen van het Daltonhandboek een beeld heeft van hoe wij op deze ondernemende Daltonschool ons onderwijs hebben ingericht. Jaarlijks wordt er ook een Dalton ontwikkelplan opgesteld, waarin de doelstellingen met betrekking tot het daltononderwijs zijn vastgelegd en worden geëvalueerd.

*Het team van
Daltonschool Katwijk*

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Missie en visie	3
Daltongeschiedenis	4
1. Kernwaarden Daltononderwijs	5
2. Daltononderwijs op Daltonschool Katwijk	8
Dalton en het kind	8
Dalton en het team	8
Dalton en directie	9
Dalton en de ouders/verzorgers	9
3. Zelfstandigheid	11
Zelfstandig leren	11
Dagritme(kaarten)	12
Uitgestelde aandacht	12
Verlengde instructie-keuze	13
Stiltewerkplekken / samenwerkplekken	13
Handelingswijzers	13
4. Samenwerking	14
Samen werken en samenwerken	14
Leerlingen als tutor	15
BLINK	15
5. Vrijheid in gebondenheid/Verantwoordelijkheid	16
Weektaak	16
Nakijken en corrigeren	17
Huishoudelijke taken	17
Huiswerk	17
Leerlingenraad	18
6. Effectiviteit/doelmatigheid	18
Inrichting van de ruimtes	18
Symbolen en hulpmiddelen	18
Dagkleuren	18
Toiletgebruik	19
Uitgestelde aandacht	19
7. Reflectie	19
Evaluatie van de taak	19
Bijlage A: Leerlijn Dalton - Verantwoordelijkheid	20
Bijlage B: Leerlijn Dalton - Zelfstandigheid	21

Inleiding

Daltonschool Katwijk is de enige openbare school in de gemeente Katwijk. Eind 2023 verwachten wij onderdeel te worden van een integraal kindcentrum + (IKC+).

In het IKC+ worden meerdere betrokkenen gehuisvest: KOK kinderopvang, SBO de Windvang, Daltonschool Katwijk, Cardea Jeugdzorg en Sportbedrijf Katwijk. De school wordt momenteel bezocht door 70 leerlingen. De leerlingen zijn verdeeld over vier groepen binnen de school. Alle groepen zijn combinaties: 1/2, 3/4, 5/6 en 7/8.

In dit document leest u waarom wij voor Daltononderwijs hebben gekozen en hoe dat tot uiting komt bij ons op school.

Missie en visie

Missie

Wij streven op Daltonschool Katwijk naar een open en inclusieve leeromgeving, waarin iedereen zich thuis en veilig voelt en waar we van en met elkaar kunnen leven en leren. Daltonschool Katwijk is een kleurrijke openbare basisschool, waarin iedere leerling zich gezien en gewaardeerd voelt, ongeacht zijn of haar achtergrond. Wij brengen leerlingen eigenaarschap ten aanzien van hun eigen leerproces bij, zodat ze keuzes kunnen en durven maken gericht op hun eigen optimale ontwikkeling. We vertrouwen erop dat kinderen het beste uit zichzelf halen.

Visie

Daltonschool Katwijk heeft als visie om goed openbaar onderwijs te bieden dat voor iedereen toegankelijk is en waar iedereen zich welkom voelt. Wij zijn een plek waar samen leven en samen leren tot uiting komt. Voor persoonlijke groei en ontwikkeling is het

noodzakelijk om te leren reflecteren om zo eigen talenten en valkuilen te leren kennen en hiernaar te kunnen handelen. Wij werken samen met ouders/verzorgers, professionals en de omgeving om onze leerlingen te ondersteunen bij hun ontwikkeling en groei.

Onze visie is gericht op het stimuleren van een brede ontwikkeling van onze leerlingen, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot wereldburgers die vol vertrouwen de wereld tegemoet treden.

Daltongeschiedenis

Het Daltononderwijs bewijst al honderd jaar lang haar waarde. De onderwijsvorm is gebaseerd op de ideeën van de Amerikaanse pedagoge Helen Parkhurst (1886-1973). Haar ideeën over individuele en niet-klassikale ontplooiing van leerlingen baseerde ze op haar ervaring als leerkracht.

In 1905 werkte Parkhurst op kleine scholen met slechts één klas. Daar kreeg zij te maken met veertig leerlingen verdeeld over acht leerjaren. Vanzelfsprekend was 'normaal lesgeven' volstrekt onmogelijk. Daarom koos zij voor een aanpak met een gedeelte zelfstudie. Zij overlegde met de leerlingen over wat hun eigen verantwoordelijkheid zou kunnen zijn en de rol van de leerkracht. Eén en ander werd vervolgens schriftelijk vastgelegd in een soort van contract: 'de taak'. De leerlingen beloofden bij dit contract dat zij aan hun taak zouden werken en die op tijd af zouden hebben.

Helen Parkhurst beloofde de leerlingen hulp te bieden indien dit noodzakelijk was. In de eerste instantie ging het Helen Parkhurst dus om praktische oplossingen om de efficiëntie van het onderwijs te verhogen. In die situatie was zelfstandig werken noodzakelijk, maar al snel raakte ze ervan overtuigd dat deze aanpak voor alle leerlingen goed was. Tussen 1913 en 1915 werkte Parkhurst in Italië met de beroemde pedagoge Maria Montessori en kregen haar ideeën een pedagogische grondslag.

Enkele jaren later legde ze haar visie op onderwijs vast in het boek 'Education on the Dalton Plan' (1922). Later werden haar ideeën toegepast in de State High School in Dalton (Massachusetts). Naar deze plaats is het Daltononderwijs genoemd.

1. Kernwaarden Daltononderwijs

De Nederlandse Daltonidentiteit is altijd gestoeld geweest op drie principes: vrijheid in gebondenheid, samenwerking en zelfstandigheid. Onderwijs en dus ook Daltononderwijs is constant in ontwikkeling. De veranderingen op het gebied van ontwikkelingspsychologie en didactische en maatschappelijke inzichten hebben in 2012 geleid tot een kritische bezinning op de Daltonuitgangspunten. Hieruit zijn vijf nieuwe kernwaarden ontwikkeld. Daarnaast is er nog één uitgangspunt op schoolniveau: borging. Deze worden hieronder kort worden uitgewerkt. De kernwaarden zijn ook verankerd in het schoollogo van Daltonschool Katwijk.

De 5 kernwaarden van het daltononderwijs

ZELFSTANDIGHEID

'Experience is the best and indeed the only real teacher'

Zelfstandig leren en werken op een Daltonschool is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren, moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt een leerling tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem/haar effectief en verantwoord zijn.

SAMENWERKING

'The school functions as a social community'

Een Daltonschool is een leefgemeenschap waar leerlingen, leerkrachten, ouders, schoolleiding en bestuur op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Een Daltonschool is ook een leeromgeving waar leerlingen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat leerlingen samen met leerkrachten en medeleerlingen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Leerlingen leren dat er verschillen bestaan tussen mensen. Ze leren naar elkaar te luisteren en respect te hebben voor elkaar. Als leerlingen met elkaar samenwerken, ontwikkelen ze sociale vaardigheden en leren ze reflecteren op de manier waarop ze leren, zoals het beoordelen van een eigen inbreng en die van een medeleerling, het aangaan van de dialoog, het leren omgaan met teleurstellingen en het ervaren van een meeropbrengst uit de samenwerking. Het uiteindelijke doel is democratisch burgerschap. Een Daltonschool is een oefenplek voor democratisering en socialisering.

VRIJHEID & VERANTWOORDELIJKHEID

'Freedom and responsibility together perform the miracle'

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid in het Daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het taakwerk zelf te

organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Een leerling leert verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen, als zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Door leerlingen meer vrijheid te bieden kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen. Maar vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. Het is een taak van de leerkracht om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Leerlingen krijgen de ruimte om te ontdekken en te experimenteren, maar worden tegelijk ook geconfronteerd met de relatie tussen wat ze doen en wat dat oplevert. Dat is voor leerlingen een geleidelijk leerproces, waarin zelfkennis en zelfinschatting een grote rol spelen.

EFFECTIVITEIT

Dalton is een 'Efficiency measure'

Dalton is een maatregel om effectiever te werken: 'a simple and economic reorganization of the school'. Parkhurst wil met haar Dalton Plan het schoolse leren doelmatiger maken. Daarom zijn effectiviteit en efficiency al vanaf het begin twee belangrijke begrippen. Effectiviteit en efficiency vooronderstellen duidelijkheid over de onderwijsopbrengsten. Parkhurst vindt dat het onderwijs een brede functie heeft. Onderwijs behoort kinderen en jeugdigen ook cultureel en moreel te vormen, zodat ze zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden: geoefend in, gewend aan en voorbereid op leven, werken en samenleven. Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Parkhurst wil omwille van de efficiency leerlingen juist verantwoordelijkheid in handen geven. Zij stelt dat als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs dan veel effectiever is dan het stilzit- en luisteronderwijs dat zij zelf doorlopen heeft. Parkhurst maakt in haar Dalton Plan van kinderen als het ware kleine ondernemers, die verantwoordelijkheid leren dragen voor het schoolwerk, hun eigen werk, dat ze in vrijheid uitvoeren.

REFLECTIE

'I would be the first to hear welcome criticism'

Nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op daltonscholen belangrijk. Op veel daltonscholen maken leerlingen vooraf een inschatting van de moeilijkheidsgraad en de tijd van de opdrachten. Achteraf wordt hierover ook een feitelijke beoordeling gegeven en worden in gesprekjes regelmatig de inschattingen vooraf en de feitelijke beoordelingen achteraf met elkaar vergeleken. In zulke gesprekjes kan er dan bijvoorbeeld aandacht

geschonken worden aan het feit waarom een kind steeds de rekenopgaven in de weektaak vooraf moeilijker inschat dan ze (achteraf) blijken te zijn.

Op andere aspecten van het werken in de klas wordt op een soortgelijke wijze gereflecteerd. Zo wordt geleidelijk de vaardigheid in het zelfstandig werken en het samenwerken opgebouwd. Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een daltonschool vanzelfsprekend. Iedere docent die werkt op een daltonschool reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het daltononderwijs voortdurend plaats.”

Bron: NDV, 2023

2. Daltononderwijs op Daltonschool Katwijk

Als u op zoek bent naar de juiste basisschool voor uw kind, en onze school spreekt u aan, dan vraagt u zich misschien af of ons Daltononderwijs geschikt is voor uw kind. Er zijn verschillende, goede, redenen om voor Daltononderwijs te kiezen. Hieronder omschrijven we hoe het ‘Dalton-zijn’ terugkomt op onze school en wat dat voor u betekent als ouder en uw kind.

‘Dalton gaat om zelf keuzes maken en samenwerken, om op een effectieve manier op te groeien tot een verantwoordelijke volwassene’ (Dalton.nl, 2022).

Dalton en het kind

Wij vinden het van belang dat kinderen eigen keuzes maken en hier verantwoording over af kunnen leggen. Eigen keuzes zorgen voor meer betrokkenheid en motivatie. Door zelf initiatief te nemen, wordt het kind eigenaar van hun eigen leerproces. Zo krijg je inzicht in je eigen talenten en ontwikkelpunten en oefen je op de manier die het beste bij jou past.

Werk je bijvoorbeeld liever alleen in stilte of op een plek waar je hulp kunt vragen aan je klasgenoten? Volg je de extra instructie of kun je alvast aan de slag?

Ook hebben we een leerlingenraad die meedenkt/meebeslist zodat de kinderen een stem hebben in de school.

Dalton en het team

Werken op een daltonschool vereist een specifieke houding van de teamleden, waarbij we het ‘Dalton-zijn’ uitdragen naar de leerlingen. Een daltonleerkracht leidt het leerproces waar het nodig is en begeleidt het waar dat kan. Hij of zij stelt zich ten doel om het zelf werken en het met elkaar werken van leerlingen in een veilig pedagogisch klimaat te bevorderen door hen daartoe de ruimte te geven.

Daltonleerkracht of -ondersteuner ben je niet zomaar en is een bewuste keuze. Van iedereen die werkzaam is op onze school, wordt verwacht dat deze in het bezit is van een certificaat tot Daltonleerkracht/-ondersteuner of dat hij/zij bereid is deze binnen drie jaar te halen. Daltonschool Katwijk heeft een teamscholing op het gebied van Dalton achter de

rug. Vrijwel alle teamleden op onze school hebben het certificaat behaald of starten met ingang van schooljaar 2023-2024 met de cursus tot Daltonleerkracht of- ondersteuner.

Uiteraard wordt ook de interne begeleiding ingevuld vanuit de Daltonvisie, de intern begeleider neemt een coachende en ondersteunende rol aan vanuit een kindgerichte visie. Er is aandacht voor de manier waarop de leerling meer kan betrokken worden zowel bij de eigen ontwikkeling als bij de ontwikkeling van onze school als leergemeenschap. Dit zie je terug in de gesprekken met leerkrachten, leerlingbesprekingen, groepsanalyses, oudergesprekken en overlegmomenten met externen, zoals bijvoorbeeld onderwijsondersteuners of onderwijsspecialisten van het samenwerkingsverband.

Daltononderwijs is voortdurend in ontwikkeling. We blijven als teamleden dan ook in gesprek over de kwaliteit van ons onderwijs. Dalton is dan ook een vast item op de teamvergaderingen. Ook volgen we als team scholingen op Daltongebied en wonen we regiobijeenkomsten bij.

We vinden het van belang om samen te ontwikkelen. Onder leiding van onze Daltoncoördinator werken we samen aan de kwaliteit van ons Daltononderwijs.

Dalton en directie

Halverwege schooljaar 2022-2023 heeft er een directiewisseling plaatsgevonden. Er is bij de werving heel gericht gezocht naar directieleden met affiniteit met het Daltononderwijs. Beide directieleden hebben jarenlange ervaring in het Daltononderwijs, één van de directieleden was in het verleden werkzaam als Daltoncoördinator.

Vanzelfsprekend werkt de Daltonidentiteit door in de wijze waarop een directie leiding geeft aan het team. De directie acht het van belang dat de kernwaarden doorwerken in ons handelen. Er wordt dan ook aangestuurd op het samenwerken en leren in het team (bijv. door middel van collegiale consultatie); het bieden van ruimte voor experimenten (vrijheid in gebondenheid) en eigenaarschap. In de toekomst staat ook het behalen van het certificaat tot daltondirecteur op de planning.

De directie is verantwoordelijk voor het aanstellen van een Daltoncoördinator. De Daltoncoördinator zet de Daltonkoers uit in overleg met het team en de directie en zorgt ervoor dat de doorgaande lijn binnen de school wordt geborgd.

Dalton en de ouders/verzorgers

Als school proberen we de leerlingen zelfstandigheid en verantwoording mee te geven en dit gaat natuurlijk niet vanzelf. Kinderen hebben sturing nodig van een volwassene (ouder en leerkracht), want ze leren dit niet (altijd) vanzelf. Het Daltononderwijs verlangt een actieve, sturende houding van ouders. Actief naar de ontwikkelingen en activiteiten op school, maar ook actief naar hun kind: hoe kan ik mijn kind helpen en ondersteunen? En hoe kan ik mijn kind 'sturen' om het zelf te doen?

Begin van het schooljaar nodigen we ouders uit voor een informatiemiddag waar de kinderen zelf een presentatie houden over het onderwijs en Dalton. In de loop van het jaar

worden er meerdere momenten georganiseerd, waarbij ouders kunnen komen kijken in de klas, zoals bijvoorbeeld bij de afsluiting van het thema.

3. Zelfstandigheid

In dit hoofdstuk komt de kernwaarde 'zelfstandigheid' aan bod. Binnen het Daltononderwijs ligt er veel nadruk op de zelfstandigheid van de leerlingen. Het motto is: 'alles wat je zelf kan, doe je zelf'. Zelfstandigheid is iets wat ook aangeleerd moet worden. Daarom hebben wij een doorgaande lijn binnen de school, waarbij elk jaar de verwachting van zelfstandigheid toeneemt (zie ook bijlage B). We vragen van een ouder kind bijvoorbeeld meer zelfstandigheid dan van een jonger kind. Maar ook binnen een klas kunnen we van het ene kind meer zelfstandigheid vragen dan van een ander.

Zelfstandig leren

Om deze zelfstandigheid te realiseren zijn een aantal (zichtbare) elementen bij ons in de school die we hieronder kort uiteenzetten:

- dagritme;
- uitgestelde aandacht (stoplicht / timer);
- verlengde instructie-keuze;
- weektaak (meer informatie te vinden in het hoofdstuk verantwoordelijkheid);
- Stiltewerkplekken / samenwerkplekken;
- Handelingswijzers.

Dagritme(kaarten)

In alle groepen worden dagritmekaarten gebruikt. De dagritmekaarten geven aan welk vak of activiteit er op welk moment van de dag bezig is. Wanneer de leerlingen kunnen zien wanneer zij welke activiteit doen, geeft dit houvast en zullen zij zich eerder verantwoordelijk voelen dit proces goed te laten verlopen. Ook helpt dit bij het inplannen van hun taak. Dit bouwt tevens een taakgerichte houding op, de leerlingen zien direct welke vakken zij krijgen en wanneer de instructie begint.

Uitgestelde aandacht

Om de zelfredzaamheid van leerlingen te stimuleren werken wij op school met het principe van uitgestelde aandacht. In groep 1/2 laten wij de leerlingen wennen aan uitgestelde aandacht. Gedurende de werkles draagt de juf een oranje sjaal als zij met een groepje kinderen werkt. Dit betekent dat zij niet gestoord mag worden. Tijdens de werkles werken de kinderen met uitgestelde aandacht. Middelen die hierbij worden ingezet zijn het stoplicht, blokjes op de eigen tafel en timers. Het stoplicht bestaat uit 3 kleuren: rood, oranje en groen. Na de instructie geeft de leerkracht aan met welke kleur de leerlingen op dat moment werken en hoe lang zij dit doen met behulp van een timer.

Rood geeft aan dat de leerlingen zelfstandig aan het werk zijn, waarbij er geen vragen gesteld worden aan de leerkracht of klasgenoten. Er mag tijdens een rood stoplicht wel gelopen worden. Wanneer een leerling tijdens het rode stoplicht tegen een opdracht aanloopt die hij/zij niet begrijpt, moet zelf gezocht worden naar een mogelijke oplossing (nogmaals lezen; inzetten van een hulpmiddel ter ondersteuning of ander werk doen van de taak etc.).

Verlengde instructie-keuze

Bij een instructie van een nieuw onderwerp maken wij gebruik van het directe instructiemodel. De leerkracht modelt en oefent het daarna samen met de kinderen in. Vervolgens gaan de kinderen zelf aan de slag. Aan het einde van de les is er een reflectiemoment: heb je je doel behaald? Zo niet, wat is dan het gevolg? Bijvoorbeeld verlengde instructie de dag erna of een extra werkblad mee naar huis.

Zeker bij rekenen is een duidelijke structuur aanwezig in instructielessen en herhalingslessen. Bij deze herhalingslessen kunnen kinderen kiezen voor wel of geen verlengde instructie. In de toekomst willen wij de verlengde instructie-keuze uitbreiden naar andere vakgebieden (Zie DOP).

Stiltewerkplekken / samenwerkplekken

Leerlingen mogen zelf beslissen waar zij een taak gaan maken. Bij het inplannen denken de kinderen na: kan/wil ik dit zelfstandig doen of heb ik hier hulp bij nodig. Op de stiltewerkplek (aula) kunnen kinderen in rust en stilte werken. Op de samenwerkplek is er ruimte om naast elkaar te zitten en mag er overlegd worden. Beide werkplekken zijn buiten het zicht van de leerkracht.

Op het 'daltonbord' in de klas hangen werkpassen en timers. Als de kinderen vertrekken naar een andere werkplek nemen zij een pas en een timer mee en zorgen er zelf voor dat ze weer op tijd terug zijn in de klas.

Handelingswijzers

In iedere groep wordt er gebruikgemaakt van handelingswijzers. Dit zijn stappenplannen die op veel onderwerpen van toepassing kunnen zijn. Deze stappenplannen worden ingezet om de zelfstandigheid van leerlingen en hun effectieve leertijd te vergroten. Zo kan een leerling die bijvoorbeeld een vraag in het werkboek niet begrijpt, zijn handelingswijzer bekijken voor hij of zij naar de leerkracht toeloopt om een vraag te stellen (zie: Bijlage B). De handelingswijzers kunnen gedurende het jaar in de klas hangen, op tafels geplakt zijn, in lades bewaard worden of eventueel bij iedere rekenles als houvast geschreven worden. De leerkracht is vrij om dit de handelingswijzers vorm te geven zoals het hem of haar goeddunkt.

4. Samenwerking

Samenwerken speelt een belangrijke rol binnen Daltonschool Katwijk. Wij streven naar een doorgaande lijn in de ontwikkeling van het samenwerken. Deze ontwikkeling verloopt van samen spelen naar samen werken en zodoende van samenwerken naar samen leren. Samenwerken vinden wij een belangrijke voorwaarde om in de toekomst deel te kunnen nemen aan de maatschappij.

Samen werken en samenwerken

Er is een verschil in samen werken en samenwerken. Onder 'samen werken' verstaan we dat leerlingen zelf aan een opdracht werken, elkaar helpen en rekening houden met elkaar. Dit betekent dat je je verantwoordelijk voelt voor je medeleerlingen en voor de sfeer in de groep. Onder 'samenwerken' verstaan we samen aan een opdracht werken, waarbij van iedere leerling eenzelfde mate van betrokkenheid, verantwoordelijkheid en inzet wordt verwacht, aangezien de samenwerking tot één resultaat moet leiden.

Bij samenwerkend leren is de samenwerking het voornaamste doel van de opdracht. Echt goed samenwerken leer je niet zomaar, hier besteden we al vanaf groep 1/2 structureel veel aandacht aan. In elke groep staat wekelijks een samenwerktaak op de weektaak, waarbij leerlingen gericht aan verschillende vaardigheden met betrekking tot samenwerken werken. Het gaat dan bijvoorbeeld om het leren luisteren naar elkaar; ruimte bieden voor eigen inbreng; overleggen/besluiten en hulp geven/vragen. Door middel van handelingswijzers worden leerlingen ondersteund bij het aanleren van de benodigde vaardigheden.

Leerlingen als tutor

Wij vinden het van belang dat leerlingen andere leerlingen helpen op school. Daarom werken wij met tutoren. Zo lezen tutoren uit groep 7/8 met leerlingen van groep 3/4 en lezen de leerlingen van de bovenbouw ook geregeld voor bij de kleuters. Daarnaast lezen alle leerlingen van groep 5/6 samen met een tutor uit de eigen klas.

BLINK

Sinds schooljaar 2022-2023 werken we op school met een methode voor wereldoriëntatie: Blink geïntegreerd. Op basis van de thema's komen de verschillende vakken aan bod. In elk thema wordt er samen met de leerlingen naar een eindopdracht toegewerkt. Er vinden veel samenwerkingsopdrachten plaats, verdeeld over de opeenvolgende stappen.

5. Vrijheid in gebondenheid/Verantwoordelijkheid

Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid in Daltononderwijs is de gelegenheid krijgen om het werk zelf te organiseren. Binnen Daltononderwijs wordt gesproken over vrijheid in gebondenheid, want vrijheid betekent niet dat alles zomaar kan en mag. De leerkracht heeft hierbij de taak om iedere leerling een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren.

Weektaak

Op onze school wordt vanaf groep 1-2 gewerkt met weektaken. Op de weektaak staan taken die de leerlingen zelfstandig kunnen maken en waaraan zij gedurende de week werken. Op vrijdag dient het ingeplande werk af te zijn. Op maandag plannen de leerlingen deze taken zelf in. Dit zorgt voor eigenaarschap over het eigen leerproces, waarbij de taak een instrument is.

Groep 1-2

In groep 1-2 wordt gewerkt met een digitaal planbord. Op maandag legt de leerkracht de werkjes van de week uit, deze plannen de leerlingen vervolgens in. Aan het einde van de week dienen de werkjes (of het werkje in geval van de jongste kleuters) af te zijn. Er is sprake van een toename in de hoeveelheid werkjes van de week.

Groep 3

In groep 3 werken de leerlingen met een weektaak op papier. Hierop staat de weektaak en het keuzewerk in picto's aangeven.

Groep 4 t/m 8

Vanaf groep 4 werken we met een digitale planner via weektaak.com. Op deze digitale weektaak staat oplopend in hoeveelheid dag- en weektaken, keuzewerk en evaluatie. De

leerlingen plannen hun werk ook af via dit programma en krijgen hierdoor een goed actueel overzicht van wat ze nog moeten doen. De leerkracht heeft continu overzicht van de voortgang en kan leerlingen hierop bijsturen waar nodig. Wekelijks kiest de leerkracht een evaluatievraag, passend bij de daltonvaardigheden en/of het persoonlijke doel van de leerling. Aan het einde van de week wordt er geëvalueerd.

Nakijken en corrigeren

De leerlingen kijken waar mogelijk hun eigen werk na. Vanaf groep 3 wordt hiermee gestart, zodat de leerlingen vaardig worden in het werk corrigeren. Door het werk zelf na te kijken krijgen leerlingen direct zicht op de kwaliteit van het gemaakte werk, dit komt ten goede aan het leerproces.

Huishoudelijke taken

De leerlingen zijn op Daltonschool Katwijk verantwoordelijk voor hun werk- en leeromgeving. Om deze reden worden er in iedere groep huishoudelijke taken verdeeld. Deze taken worden soms alleen en soms samen uitgevoerd. Dit stimuleert ook het samenwerken van de leerlingen. We hanteren een takenbord in groep 1 t/m 8 om zichtbaar te maken welke taken moeten worden uitgevoerd. Er is sprake van een toenemende verantwoordelijkheid, zo dragen de leerlingen van groep 7/8 bijvoorbeeld zorg voor het legen van alle papierbakken in de school.

De exacte indeling van de huishoudelijke taken is aan de groepsleerkracht. Zo is het mogelijk om een leerling een vaste taak te geven voor een bepaalde periode, of de verdeling open te laten en alleen de te vervullen taken zichtbaar te maken.

Huiswerk

Vanaf groep 5 krijgen de leerlingen wekelijks huiswerk mee naar huis. In het huiswerk wordt de leerstof van de voorgaande week herhaald. Daarnaast wordt er optioneel huiswerk gegeven, indien de leerling aangeeft hier behoefte aan te hebben. Dit kan diverse vakgebieden betreffen. Vanaf groep 5 wordt er huiswerk meegegeven om te leren voor toetsen. Dit betreft in eerste instantie topografietoetsen en vanaf groep 7-8 komen hier nog toetsen voor Engels bij.

Leerlingenraad

Als school vinden we het belangrijk om de mening en visie van leerlingen mee te nemen in onze schoolorganisatie. De leerlingenraad behartigt de belangen van de leerlingen bij ons op school en richt zich onder andere op de sfeer op school, de kwaliteit van onderwijs en de organisatie van evenementen. De leerlingenraad heeft een adviserende functie. Leerlingen van groep 5 t/m 8 nemen voor een periode van maximaal twee jaar zitting in de leerlingenraad. Leerlingen kunnen zich aan het begin van het schooljaar kandidaat stellen. In de klas vertellen ze waarom zij gekozen moeten worden voor de leerlingenraad, waarna een stemming volgt. Op deze manier wordt een 'democratie' in het klein nagebootst. Leerlingen in de leerlingenraad vertegenwoordigen de stem van hun klasgenoten.

6. Effectiviteit/doelmatigheid

Inrichting van de ruimtes

De inrichting van de werkplekken is erop gericht het werken zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. In de klaslokalen zijn kasten gelabeld, zodat leerlingen zelfstandig materialen kunnen pakken en opruimen. Door te werken met vaste opbergplekken en hierin zoveel mogelijk structuur aan te brengen wordt het zelfstandig werken gefaciliteerd.

Symbolen en hulpmiddelen

Dagkleuren

Op onze school wordt iedere dag van de week met een vaste kleur aangegeven. Deze kleuren structureren op een effectieve manier de week voor de leerlingen, dit helpt eveneens met het maken van een planning. Deze kleuren worden hiervoor actief ingezet in groep 1 t/m 4. Vanaf groep 5 schakelen de leerlingen over naar de namen van de dagen van de week. In groep 7/8 mogen de kleuren van de dag worden weggelaten waar mogelijk.

De kleuren zijn in iedere klas aanwezig.

Maandag
Dinsdag
Woensdag
Donderdag
Vrijdag

Toiletgebruik

In elke groep is een voorwerp of kaartje, waarmee je kunt laten zien dat je naar het toilet bent

Uitgestelde aandacht

Zie hoofdstuk 3 voor een toelichting op het principe van uitgestelde aandacht. Er worden diverse middelen ingezet om leerlingen hierin te laten groeien en zelfstandig te leren werken. Middelen die worden ingezet zijn bijvoorbeeld: een sjaal bij de leerkracht, blokjes op de tafel en het stoplicht in de klas. I

7. Reflectie

Evaluatie van de taak

Aan het einde van de week wordt er in de groepen gereflecteerd op de weektaak: Hoe is het gegaan? Waar liep je tegenaan en wat ging er goed of juist minder goed? Na afloop van iedere les wordt er via de planner zowel geëvalueerd (doel behaald ja/nee) als ook op het proces gereflecteerd.

Evaluatie van gedrag

Er doen zich op school geregeld situaties voor, waarbij er met de leerlingen gereflecteerd wordt op hun gedrag. Hierbij worden leerlingen zich door middel van gesprekken bewust gemaakt van hun eigen rol in bepaalde situaties (bijv. wat ging er goed/wat kan er beter/wat is mijn verantwoordelijkheid?), zodat de leerlingen zicht krijgen op hun eigen handelen.

Evaluatiegesprekken

Twee keer per jaar zijn er evaluatiegesprekken waar zowel de leerkracht, de leerling en de ouders bij zijn. In dit gesprek geeft het kind aan wat er goed gaat en waar het de komende periode aan zou willen werken. Dit zorgt niet alleen voor een moment van reflectie maar ook voor verantwoordelijkheid: het kind neemt zelf de verantwoording voor de doelen die het nog wil bereiken.

Bijlage A: Leerlijn Dalton - Verantwoordelijkheid

	groep 1/2	groep 3 /4
PBS	PBS-regel van de week: - bewust noemen - Modellen - visueel maken - reflecteren	PBS-regel van de week: - bewust noemen - visueel maken - oefenles doen - refereren
Klusjes / taken	De lln geven met hun symbooltje aan waar ze lln mee kunnen helpen.	De lln geven met hun naam aan welk klusje ze doen die week.
In de groep	Eigen spullen opruimen: tassen/gymtas/eten en drinken Opruimen van het speelgoed waarmee gespeeld is. Gebruikte materialen bij de taak zelf schoonmaken en opruimen.	Gevonden voorwerpen Passen mee naar werkplekken Werkplekken netjes achterlaten
	groep 5/6	groep 7/8
PBS	PBS-regel van de week: - bewust noemen - visueel maken - oefenles doen - refereren	PBS-regel van de week: - bewust noemen - visueel maken - oefenles doen - refereren
Klusjes / taken	De lln geven met hun naam aan welk klusje ze doen die week.	De lln geven met hun naam aan welk klusje ze doen die week. Doet een kind het niet, dan neemt een klasgenoot deze uit zichzelf over.
In de groep	Eigen verantwoordelijkheid huiswerk Gevonden voorwerpen Passen mee naar werkplekken Werkplekken netjes achterlaten Lokaal opgeruimd houden	Eigen verantwoordelijkheid huiswerk Gevonden voorwerpen Passen mee naar werkplekken Werkplekken netjes achterlaten Lokaal opgeruimd en schoon houden

Bijlage B: Leerlijn Dalton - Zelfstandigheid

	groep 1/2	groep 3 /4
Vorm TAAK	Taakbord	Taakbord
Inhoud TAAK	kan 5-10 min. zelfstandig. minimaal: - 2 verplichte werkjes - 1 optioneel werkje Halverwege groep 2 gaan de kinderen leren om de taakjes iedere dag zelf in te plannen.	kan 15-20 min. zelfstandig. minimaal: - 1 opdracht/blz. rekenen - 1 opdracht/blz. spelling of beg. lezen - 1 opdracht/blz. taal
In de groep	speelgoed en ontwikkelingsmateriaal in open kasten, werkplekken binnen en buiten de klas. Handelingswijzers in de klas en uitgestelde aandacht	Nakijktafel in de klas (afhankelijk van de lln), handelingswijzers in de klas, werkplekken door de school, uitgestelde aandacht en gevonden voorwerpen locatie in de klas.
	groep 5/6	groep 7/8
Vorm TAAK	Taakbord en taakbrief	Taakbrief
Inhoud TAAK	kan 25-30 min. zelfstandig. minimaal: - peiltaken rekenen - 1 blz. spelling - 1 blz. taal - 1 blz. schrijven - 1x chromebookwerk	kan 45-60 min. zelfstandig. minimaal: - alle dagtaken - peiltaken rekenen - 1 blz. spelling - 1 blz. taal - 1 blz. schrijven - 3x chromebookwerk - 2x eigen werk/keuzewerk - 1x werkblad spelling
In de groep	Nakijktafel in de klas, handelingswijzers in de klas, werkplekken door de school , uitgestelde aandacht, gevonden voorwerpen locatie in de klas chromebooks, handelingswijzers altijd vrij en eenvoudig om te pakken en terug te brengen.	Nakijktafel in de klas, handelingswijzers in de klas, werkplekken door de school , uitgestelde aandacht, gevonden voorwerpen locatie in de klas Atlassen en woordenboeken, chromebooks, een digitale bibliotheek, handelingswijzers, potloden, stiften, lijm en scharen altijd vrij en eenvoudig om te pakken en terug te brengen.